

## บทที่ ๔

### การทำศลกรรมความงามในมุมมองของพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยขอนำเสนอทัศนะของชีวิตในพระพุทธศาสนา ทัศนะของชีวิตในสังคม พุทธวิธีแก้ปัญหา การยึดติดในความงาม และการทำศลกรรมความงามในมุมมองของพระพุทธศาสนา เพื่อนำไปสู่กระบวนการพิจารณาอย่างถูกต้องตามหลักของความเป็นจริง

#### ๔.๑ ทัศนะของชีวิตในพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเชื่อว่า ชีวิตของมนุษย์เกิดขึ้นได้เพราะกรรม แตกต่างกันเพราะกรรม จะเสื่อมหรือเจริญ จะสุขหรือทุกข์ ขึ้นอยู่กับกรรมทั้งสิ้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอำนาจของดวงดาวหรือพระเจ้า คำว่า กรรม แปลว่า การกระทำ, การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา ทางกายก็ตาม วาจาก็ตาม ทางใจก็ตาม<sup>๑</sup> คำว่ากรรมเป็นคำกลางๆ หากว่าเป็นการกระทำที่ดี เรียกว่า กุศลกรรม หากเป็นการกระทำชั่ว เรียกว่า อกุศลกรรม และกรรมนี้เองที่เป็นตัวจำแนกให้มนุษย์แต่ละคนมีความแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นการมีอายุยืน การมีสุขภาพดี รูปร่างหน้าตางดงาม มีศลาบรรดาศักดิ์ ร่ำรวย ชาติตระกูลดี หรือฉลาดหลักแหลม ดังคำกล่าวที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกว่า “สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน มีกรรมเป็นทายาท มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ทั้งหลายให้เลวและดีต่างกัน”<sup>๒</sup> โดยการจำแนกกรรมสามารถแบ่งออกได้เป็น ๗ คู่ ดังนี้

๑. ทำไมบางคนเกิดมาอายุสั้น บางคนเกิดมาอายุยืน เพราะชาติก่อน เป็นคนชอบฆ่าสัตว์ ฝึกฝนในการประตัตประหาร ไม่มีความกรุณาในสัตว์ทั้งหลาย หลังจากตายไปแล้ว ถ้าไม่ไปเกิดในนรก ก็จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก แต่จะเกิดเป็นมนุษย์ผู้มีอายุสั้น ส่วนผู้ที่เกิดมามีอายุยืนในชาตินี้ คือผู้ที่ชาติก่อนละเว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ มีความละอาย และมุ่งหวังประโยชน์เกื้อกูลในสรรพสัตว์

๒. ทำไมบางคนเกิดมาสุขภาพไม่ดี มีโรครุมมาก บางคนเกิดมาไม่ค่อยเป็นโรค สุขภาพแข็งแรง เพราะชาติก่อนเบียดเบียนสัตว์ทั้งหลายด้วยฝ่ามือบ้าง ศัสตราบ้าง หลังจากตายไปแล้ว ถ้าไม่ไปเกิดในนรก ก็จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก แต่จะเกิดเป็นมนุษย์ผู้มีโรครุมมาก ส่วนผู้ที่เกิดมามีสุขภาพแข็งแรงในชาตินี้ คือผู้ที่ชาติก่อนละเว้นจากการเบียดเบียนสัตว์ทั้งหลาย

<sup>๑</sup> พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์การพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๔.

<sup>๒</sup> ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๘๙/๓๔๙.

๓. ทำไมบางคนเกิดมามีรูปไม่งาม ผิวพรรณทราม บางคนเกิดมามีรูปสวย ผิวพรรณดี เพราะชาติก่อนเป็นคนขี้โกรธ แม้เล็กน้อยก็ขัดใจ พยาบาท ปองร้าย หลังจากตายไปแล้ว ถ้าไม่ไปเกิดในนรก ก็จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก แต่จะเกิดเป็นมนุษย์ผู้มีรูปไม่งาม มีผิวพรรณทราม ส่วนผู้ที่เกิดมามีรูปงามในชาตินี้ คือผู้ที่ชาติก่อนแม้ถูกผู้อื่นว่ากล่าวก็ไม่ขัดใจ ไม่โกรธ ไม่พยาบาทปองร้าย ไม่แสดงความโกรธให้ปรากฏแม้แต่บ่อย

๔. ทำไมบางคนเกิดมาไม่มียศถาบรรดาศักดิ์ บางคนเกิดมามียศถาบรรดาศักดิ์สูง เพราะชาติก่อนมีใจริษยา ผูกความริษยาในลาภสักการะ หลังจากตายไปแล้ว ถ้าไม่ไปเกิดในนรก ก็จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก แต่จะเกิดเป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ต่ำ ไม่ค่อยมียศ มีตำแหน่ง ส่วนผู้ที่เกิดมามียศถาบรรดาศักดิ์ในชาตินี้ คือผู้ที่ชาติก่อนปราศจากความอิจฉาริษยา และให้ความเคารพนับถือบุคคลอื่น

๕. ทำไมบางคนเกิดมายากจน บางคนเกิดมาร่ำรวย เพราะชาติก่อนเป็นคนตระหนี่ถี่เหนียว ไม่รู้จักบริจาคทาน หลังจากตายไปแล้ว ถ้าไม่ไปเกิดในนรก ก็จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก แต่จะเกิดเป็นมนุษย์ที่ยากจน ส่วนผู้ที่เกิดมาร่ำรวยในชาตินี้ คือผู้ที่ชาติก่อนหมั่นบริจาคทาน ยินดีในการบริจาคทานและไม่ตระหนี่ถี่เหนียว

๖. ทำไมบางคนเกิดมาในตระกูลต่ำ บางคนเกิดมาในตระกูลสูง เพราะชาติก่อนเป็นคนไม่อ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ เป็นคนแข็งกระด้าง หลังจากตายไปแล้ว ถ้าไม่ไปเกิดในนรก ก็จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก แต่จะเกิดเป็นมนุษย์ในตระกูลต่ำ ส่วนผู้ที่เกิดมาในตระกูลสูงในชาตินี้ คือผู้ที่ชาติก่อนอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ ต่อผู้ประพฤติดี

๗. ทำไมบางคนเกิดมาโง่ บางคนเกิดมาฉลาด เพราะชาติก่อนไม่เข้าไปไต่ถามหาความรู้ต่อสมณพราหมณ์ ต่อผู้รู้คุณธรรม หลังจากตายไปแล้ว ถ้าไม่ไปเกิดในนรก ก็จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก แต่จะเกิดเป็นมนุษย์ที่โง่ ส่วนผู้ที่เกิดมาแล้วมีความฉลาดหลักแหลม คือผู้ที่ชาติก่อนมักเข้าไปไต่ถามหาความรู้ต่อสมณพราหมณ์ ถามถึงบาปบุญคุณโทษ<sup>๓</sup>

จากการจำแนกกรรมดังกล่าว ทำให้ทราบถึงแนวคิดในทางพระพุทธศาสนาว่า การที่บุคคลใดเกิดมาแล้วจะมีรูปงามหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับกรรมของบุคคลนั้นในชาติก่อน อันประกอบด้วยกรรมละเว้นจากความโกรธ การพยาบาทปองร้าย นอกจากแนวคิดดังกล่าวนี้แล้ว ในทางพระพุทธศาสนายังเชื่อว่า การที่บุคคลจะเกิดมามีรูปงามได้ เกิดจากการถวายทานด้วยศรัทธา ดังที่ปรากฏในพระไตรปิฎกว่า “สัตบุรุษครั้นให้ทานด้วยศรัทธาแล้ว ย่อมเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก และเป็นผู้มีรูปสวย น่าดู น่าเลื่อมใส มีฉวีวรรณผุดผ่องยิ่งนัก”<sup>๔</sup> แต่ไม่ว่าการได้มีรูปงามโดยกำเนิดนั้นจะได้มาโดยวิธีใด พระพุทธองค์ก็ไม่ให้คนเข้าไปยึดติดในรูปนั้น เพราะรูปเป็นของที่ไม่เที่ยง ต้องมีการ

<sup>๓</sup> ดูรายละเอียดใน ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๘๙-๒๙๗/๓๔๙-๓๕๖.

<sup>๔</sup> อัง.ฉก. (ไทย) ๒๒/๑๕๘/๒๕๕.

เปลี่ยนสภาพ เป็นไปตามกฎของไตรลักษณ์ ดังเช่นพระพุทธรูปที่แสดงไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นอนัตตา หากเป็นอัตตาแล้วไซ้ มันก็จะไม่เป็นไปเพื่ออาพาธ ทั้งยังจะได้ตามปรารถนา รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นของไม่เที่ยง เมื่อเป็นของไม่เที่ยงก็เป็นทุกข์ เมื่อเป็นของไม่เที่ยงก็ไม่ควรเห็นสิ่งนั้นว่าเป็นของเรา”<sup>๕</sup> คำว่า ไตรลักษณ์นี้ ในอรรถกถาบางทีเรียกว่า สามัญลักษณะ อันประกอบไปด้วย

๑. อนิจจตา คือ ความไม่เที่ยง ความไม่คงที่ ภาวะที่เกิดขึ้นแล้วเสื่อมสลายไป ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นรูปหรือนาม ล้วนแต่ไม่อยู่คงทนถาวร เมื่อรู้ตระหนักถึงความผันผวนแปรปรวนไม่แน่นอน ก็ย่อมรู้เท่าทันเหตุปัจจัยนั้นและปล่อยวางได้

๒. ทุกขตา คือ ความเป็นทุกข์ ภาวะที่ถูกบีบคั้นด้วยการเกิดขึ้นและสลายไป เพราะปัจจัยที่ปรุงแต่งให้มีสภาพเป็นอย่างนั้นเปลี่ยนแปลงไป เมื่อรู้ว่าทุกข์เป็นธรรมชาติของสังขาร ก็ย่อมไม่ยึดฉวยเอามาใส่ตนให้เป็นทุกข์ สามารถจัดการทุกข์นั้นด้วยปัญญาที่รู้เหตุปัจจัย

๓. อนัตตา คือ ความไม่มีตัวตนแท้จริง สัตว์หรือบุคคลนั้นประกอบด้วยขันธ ๕ และเป็นไปตามเหตุปัจจัยนั้น สิ่งทั้งหลายปรากฏเพราะเกิดจากการปรุงแต่ง เมื่อรู้ว่าทุกสิ่งไม่มีตัวตนแท้จริง ก็ย่อมลดทอนความเห็นแก่ตัว มีจิตใจกว้างขวาง ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน<sup>๖</sup>

นอกจากพระพุทธองค์จะสอนให้บุคคลไม่ยึดติดในรูปอันเป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงแล้ว พระพุทธองค์ยังสอนให้บุคคลพึงอยู่ด้วยความสันโดษ คือ ความพอใจ ยินดีด้วยของของตน ๓ ประการ<sup>๗</sup> ได้แก่

๑. ยถาลาภสันโดษ ยินดีตามที่ได้ คือ ตนได้สิ่งใดมาหรือเพียงหาสิ่งใดมาได้ ไม่ว่าจะหยาบหรือประณีตแค่ไหน ก็ยินดีพอใจด้วยสิ่งนั้น ไม่ติดใจอยากได้สิ่งอื่น ไม่เดือดร้อนกระวนกระวายเพราะสิ่งที่ตนไม่ได้ ไม่ปรารถนาสิ่งที่ตนไม่พึงได้ ไม่เพ่งเล็งปรารถนาของของคนอื่นได้

๒. ยถาพลสันโดษ ยินดีตามกำลัง คือ ยินดีแต่พอแก่กำลังร่างกายสุขภาพและวิสัยแห่งการใช้สอยของตน เช่น ภิกษุได้อาหารบิณฑบาตที่แสดงต่อโรคของตน หรือเกินกำลังการบริโภคใช้สอย ก็ไม่หวงแหนหรือเสียดายเก็บไว้ให้เสียเปล่า

๓. ยถาสารูปสันโดษ ยินดีตามสมควร คือ ยินดีตามที่เหมาะสมกับตน อันสมควรแก่ภาวะฐานะ แนวทางชีวิต และจุดหมายแห่งการบำเพ็ญกิจของตน เช่น ตนเองมีโอกาสจะได้ลาภอย่างหนึ่ง แต่รู้ว่าสิ่งนั้นเหมาะสมหรือเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อื่นที่เชี่ยวชาญในด้านนั้น ก็สละให้ลาภแก่ท่านผู้นั้นไป ตนรับเฉพาะแต่สิ่งที่เหมาะสมกับตน<sup>๘</sup>

<sup>๕</sup> ดูรายละเอียดใน วิ.ม.อ. (ไทย) ๔/๒๑-๒๒/๒๘-๒๙.

<sup>๖</sup> พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), **พุทธธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๔), หน้า ๖๐-๗๗.

<sup>๗</sup> ม.ม.อ. (ไทย) ๒/๒๕๒/๔๘-๕๐.

<sup>๘</sup> พระพรหมคุณาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : เพิ่มทรัพย์การพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๒๓.

จากข้อความและหลักธรรมที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า ทศนะของชีวิตในทางพระพุทธศาสนา มองว่า การที่มนุษย์เกิดมามีความสุข มีผิวพรรณดี เป็นเพราะกรรมที่ไม่เป็นคนชั่วโกรธ แม้ผู้อื่นว่ากล่าวก็ไม่ขัดใจ ไม่พยาบาท หรือบุคคลนั้น เคยถวายนานด้วยความศรัทธามาก่อน แต่ไม่ว่าความงามนั้นจะได้มาโดยวิธีใด พระพุทธองค์ก็ทรงสอนให้บุคคลไม่ควรไปยึดติด เพราะความงามเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ไม่จีรัง ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกฎธรรมชาติ และทรงสอนให้บุคคลพึงอยู่ด้วยความสันโดษ แม้ว่าตนจะมีรูปร่างหรือไม่ ก็ควรพอใจในความงามของตนที่มีอยู่นั้น

## ๔.๒ ทศนะของชีวิตในสังคม

ปัจจุบันวิทยาศาสตร์มีบทบาทในสังคมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเรื่องที่เป็นเหตุเป็นผล มีหลักการ สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมได้ชัดเจน วิทยาศาสตร์พิสูจน์ให้เห็นว่า การที่มนุษย์เกิดมาแล้ว มีความแตกต่างกัน เกิดจากพันธุกรรม โดยพันธุกรรมเป็นตัวกำหนดลักษณะของมนุษย์ที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบิดามารดาให้แตกต่างกันออกไป เช่น

๑. เชื้อชาติ ย่อมมีลักษณะแตกต่างเฉพาะเชื้อชาติของตน เช่น พวกคอเคซอยด์ จะมีรูปร่างสูงโปร่ง จมูกโด่ง ผิวขาว พวกนิโกร จะมีผิวดำ ผมหยิก ริมฝีปากหนา และพวกมองโกล จะมีใบหน้าแบน นัยตาชั้นเดียว ผมหยัดตรง ผิวเหลือง

๒. เพศ การที่มนุษย์จะมีเพศใดนั้น จะถูกกำหนดโดยโครโมโซม กล่าวคือเพศชายจะมีโครโมโซมเป็น XY ในขณะที่เพศหญิงจะมีโครโมโซมเป็น XX

๓. ชนิดของโลหิต ทารกที่เกิดใหม่จะมีกลุ่มโลหิตสัมพันธ์กับกลุ่มโลหิตของบิดามารดาของตน

๔. ความบกพร่องบางอย่างทางร่างกาย เกิดจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรมถ่ายทอดจากบิดามารดา ป่วยตายาย เช่น ตาบอดสี ปากแหว่ง เพดานโหว่ โรคลมชัก เป็นต้น

๕. ลักษณะของความเจริญเติบโต หมายถึง อัตราของความเจริญเติบโตตามพัฒนาการ เช่น เด็กบางคนโตเร็ว เด็กบางคนโตช้า

๖. วัยหรืออายุ คือความแตกต่างของเด็กคนเดียวกันในวัยที่ต่างกัน ความนึกคิด อารมณ์

๗. บุคลิกภาพ ลักษณะรูปร่างของร่างกาย เช่น เตี้ย สูง อ้วน ผอม ว่องไว ร่าเริง เปิดเผย หรือพุดจาโผงผาง

๘. สติปัญญา เป็นความสามารถที่ได้รับมาแต่กำเนิด เชื่อว่าเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดมาจากพันธุกรรม ถ้าพ่อแม่เป็นคนฉลาดลูกก็มักจะฉลาดด้วย แต่ถ้าพ่อแม่เป็นคนโง่ลูกก็มักจะโง่ไปด้วย<sup>๙</sup>

<sup>๙</sup> กันยา สุวรรณแสง, *จิตวิทยาทั่วไป*, (กรุงเทพมหานคร : อักษรพิทยา, ๒๕๔๐), หน้า ๗๖-๗๘.

ด้วยความเชื่อว่าความแตกต่างของมนุษย์ที่เกิดจากวิทยาศาสตร์มากกว่ากรรมนี้เอง จึงทำให้คนในสังคม ละเลยเรื่องบาปบุญคุณโทษ ไม่สนใจเรื่องของกรรมดีกรรมชั่ว ปล่อยตัวเองตกเป็นทาสของสังคมแบบวัตถุนิยม คือเชื่อว่าความสุขจากการมีวัตถุจะสามารถกำจัดความทุกข์ให้หมดไปหรือให้เหลือน้อยที่สุดได้<sup>๑๐</sup> และสังคมดังกล่าวนี้มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงกลายเป็นสังคมแบบบริโภคนิยม คือจุดหมายของการบริโภคไม่ใช่เพียงความสุขจากประสาทสัมผัสทั้งห้าเหมือนสังคมแบบวัตถุนิยมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสุขจากการที่ได้รู้สึกว่าได้เป็นอะไรบางอย่างที่สำคัญ เช่น สุขจากการที่ได้ดื่มกาแฟยี่ห้อดัง ไม่ได้อยู่ที่รสชาติหรือมีกลิ่นหอมเท่านั้น แต่อยู่ที่การบริโภคนั้นเป็นการสร้างความรู้สึกว่าคุณเป็นคนทันสมัย มีรสนิยม หรือการขับรถยนต์ยุโรป ไม่ใช่เพราะว่ารถยนต์ยุโรปปลอดภัย แต่เป็นเพราะเมื่อขับแล้วรู้สึกภูมิใจ มีหน้ามีตาหรือการเข้ารับการทำศัลยกรรมความงาม เพื่อมีตัวตนใหม่ที่น่าปรารถนา น่าชื่นชม ทำให้รู้สึกภูมิใจกับตัวเอง เห็นว่าตัวเองมีคุณค่าขึ้นมา สังคมแบบบริโภคนิยมนี้เป็นสังคมแบบใหม่แตกต่างจากสังคมแบบวัตถุนิยมที่มีอยู่มานานแล้ว โดยสังคมแบบบริโภคนิยมสามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ ความหมาย ได้แก่

๑. บริโภคนิยม ไม่ได้จำกัดเพียงแค่การบริโภคเพียงอย่างเดียว แต่จะนำไปถึงการบริโภคหรือแสวงหาสิ่งของตัวเองไม่ได้ผลิต

๒. บริโภคนิยม คือค่านิยมใฝ่เสพมากกว่าใฝ่ผลิต เช่น วัยรุ่นอยากได้กระเป๋าแฟชั่นยี่ห้อดัง แต่เลือกที่จะขอเงินจากผู้ปกครองมากกว่าการจะไปทำงานพิเศษเพื่อให้ได้เงินมา ค่านิยมนี้เน้นว่าเป็นการส่งเสริมให้คนไม่สนใจที่จะทำอะไรที่ตนไม่ได้ประโยชน์ จะเลือกทำเฉพาะสิ่งที่ตนได้รับผลประโยชน์เท่านั้น

๓. บริโภคนิยม คือค่านิยมที่ใช้เงินเพื่อบรรลุนิยามความต้องการแทนที่จะลงมือทำ เช่น อยากมีรูปร่างดี แต่ไม่ยอมควบคุมอาหาร ออกกำลังกาย แต่กลับไปซื้อยาลดความอ้วนมารับประทานแทน

๔. บริโภคนิยม คือความคิดและความเชื่อว่าความสุขอยู่ที่การบริโภค หากไม่ได้บริโภคสิ่งที่ตัวเองต้องการ ก็จะกลายเป็นคนที่ไม่มีความสุขและเติมไปด้วยความทุกข์<sup>๑๑</sup>

จากทัศนะดังกล่าวนี้ ทำให้สังคมเต็มไปด้วยการแข่งขัน ชิงดีชิงเด่น ละเลยเรื่องศีลธรรม และคุณธรรม สนใจแต่เรื่องของวัตถุ มองว่าใครมีวัตถุมากกว่า คนนั้นถือว่าเป็นบุคคลที่น่ายกย่อง มีความน่าเชื่อถือและน่าคบหา จนทำให้บริโภคนิยมไม่เป็นเพียงแค่รูปแบบการใช้ชีวิตของคนเท่านั้น แต่ได้กลายเป็นวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของคนทั้งสังคมไปโดยปริยาย

<sup>๑๐</sup> บุญมี แทนแก้ว, *ความจริงของชีวิต*, (กรุงเทพมหานคร : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๔๒), หน้า ๔๙.

<sup>๑๑</sup> พระไพศาล วิสาโล, *อยู่อย่างพุทธในยุคบริโภคนิยม*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [www.visalo.org/article/budyoooyang.htm](http://www.visalo.org/article/budyoooyang.htm) [๒๕ กันยายน ๒๕๕๖].

### ๔.๓ พุทธวิธีแก้ปัญหาการยึดติดในความงาม

ปัญหาเรื่องความงาม เป็นปัญหาที่อยู่คู่กับมนุษย์มาช้านาน เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องมีการพบปะปฏิสัมพันธ์ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องปกติที่มนุษย์จำเป็นต้องดูแลตัวเองให้ดี มีความสวยงามอยู่เสมอ เพื่อให้เป็นที่ประทับใจต่อผู้ที่พบเห็น ความงามเป็นสิ่งที่น่าอภิรมย์ แต่การรักสวยรักงามแบบเกินพอดี ก็ก่อให้เกิดปัญหาเช่นกัน ในสมัยพุทธกาล พระพุทธองค์ทรงช่วยเหลือไม่ให้ผู้คนยึดติดในความงาม หลงใหลอยู่ในรูปของตนเองอยู่หลายครั้ง ดังเช่นในกรณีของพระนางเขมาเทวี พระนางเป็นผู้หยิ่งในความงามของพระองค์เอง เห็นใครงามกว่าหรืองามเสมอไม่ได้ วันหนึ่งพระนางทรงแลเห็นพระพุทธองค์ประทับนั่งอยู่แต่พระองค์เดียว โดยมีหญิงสาวถือพัดขนนกถวายงานพัดอยู่ใกล้ๆ หญิงสาวผู้นี้ มีความงามกว่าพระนางมากนัก จนทำให้พระนางถึงกับหลงใหลในความงามของหญิงสาวผู้นี้แทนการหลงใหลในความงามของพระนางเอง แท้จริงแล้ว หญิงสาวผู้ถวายงานพัดนี้เป็นหญิงสาวที่พระพุทธองค์ทรงนิรมิตขึ้นเองด้วยพุทธานุภาพ เมื่อพระพุทธองค์ทรงทราบถึงความยินดีในรูปลักษณ์ของพระนาง จึงทรงนิรมิตให้หญิงสาวผู้นั้นค่อยๆ มีสภาพเปลี่ยนแปลงไป จากหญิงสาววัยรุ่น เป็นหญิงวัยกลางคน และหญิงแก่ตามลำดับ<sup>๑๒</sup> เวลานั้นจิตใจของพระนางเขมาเทวีบังเกิดความสังเวช เป็นกำลัง พระนางครวญครางออกมาด้วยจิตใจที่สลดยิ่งนัก ทันใดนั้นเอง พระพุทธองค์รับสั่งให้สติแก่พระนาง ด้วยพระสุรเสียงอันไพเราะว่า

เขมา เธอจงดูรูปกายที่กระสับกระส่าย ไม่สะอาด เปื่อยเน่า (มีของเหลว) ไหลเข้าและไหลออก ที่พวกคนเขลาพากันยินดียิ่งนัก เธอจงอบรมจิตให้เป็นสมาธิมีอารมณ์เดียว ด้วยอารมณ์ที่ไม่งามเกิด เธอจงเจริญกายคตาสติมากไปด้วยความเบื่อหน่ายเกิด รูปของหญิงนี้เป็นฉันใด รูปกายของเธอนั้นก็เป็นฉันนั้น รูปกายของเธอนั้นเป็นฉันใด รูปของหญิงนี้ก็เป็นอย่างนั้น เธอจงคลายความยินดีพอใจในกาย ทั้งภายในและภายนอกเกิด จงอบรมอนิมิตตวิโมกข์๑๑ จงละมานานุสัยเสีย แต่นั่นเธอจักเป็นผู้อยู่อย่างสงบ เพราะมานานุสัยสงบระงับไป ชนเหล่าใดกำหนดเพราะราคะเกาะติดกระแสนอยู่เหมือนแมลงมุมเกาะใยอยู่ตรงกลางที่ทำไว้เอง ชนเหล่านั้นตัดกระแสราคะนั้นแล้ว ไม่มีความอาลัย ละกามสุข หลีกไป<sup>๑๓</sup>

เมื่อพระนางเขมาเทวีได้สดับพระโอวาทนี้ ก็ได้รู้แจ้งในธรรมทั้งปวง เกิดความเบื่อหน่ายในรูป และได้ออกบวชเป็นภิกษุณีในพุทธศาสนาต่อไป หรือในกรณีของพระนางรูปนันทา ที่ตัดสินใจออกบวชด้วยความรักพวกพระญาติไม่ใช่เพราะศรัทธา พระนางยังคงหลงใหลยึดติดในรูปของตนเอง พระพุทธองค์ทราบความดังกล่าว จึงได้ใช้พุทธวิธีเดียวกับพระนางเขมาเทวี คือนิรมิตหญิงงามขึ้นมาและ

<sup>๑๒</sup> พ.สุวรรณ, พระนางเขมาเถรี (ผู้เสมอด้วยพระสารีบุตร), (กรุงเทพมหานคร : แสงดาว-สร้อยทอง, ๒๕๔๒).

<sup>๑๓</sup> พ.วิ. (ไทย) ๒๖/๓๕๔-๓๕๘/๔๓๔.

ให้หญิงงามมีความเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับ พระนางทรงเห็นอรรถาภโดยความเป็นสภาพไม่เที่ยง เป็นทุกข์และเป็นอนัตตา<sup>๑๔</sup> เกิดความเบื่อหน่ายในรูป พระพุทธองค์จึงตรัสพระคาถากับพระนางว่า

นันทา เธอจงดูรูปกายที่กระสับกระส่าย เปื่อยเน่าดังซากศพ จงอบรมจิตให้ตั้งมั่นด้วยดี มี  
อารมณ์เดียว ด้วยอารมณ์อันไม่งาม รูปนี้เป็นฉันใด รูปของเธอนั้นก็เป็นฉันนั้น รูปของเธอนั้น  
เป็นฉันใด รูปนี้ก็เป็นฉันนั้น มีกลิ่นเหม็นเน่าฟุ้งไป ที่พวกคนเขลาพากันยินดียิ่งนัก เธอไม่เกียจคร้าน  
พิจารณาเห็นรูปเป็นอย่างนั้น ทั้งกลางคืนกลางวัน แต่นั่นจะเบื่อหน่ายยิ่งนักเห็นด้วยปัญญาของ  
ตน<sup>๑๕</sup>

เมื่อพระนางรูปนันทาได้ฟังคานานั้นแล้ว พระนางก็ได้บรรลุโสดาปัตติผล และได้บรรลุพระ  
อรหัตผลในเวลาต่อมา

นอกจากพุทธวิธีในการช่วยเหลือไม่ให้ผู้คนยึดติดในความงามของตนเองแล้ว พระพุทธองค์  
ยังมีวิธีในการช่วยเหลือผู้คนที่ยึดติดในความงามของผู้อื่นอีกด้วย ดังเช่นในกรณีของนางสิริมา นางเป็น  
หญิงงามเมืองที่มีรูปงามมาก จนทำให้ภิกษุรูปหนึ่งเกิดความหลงใหล ไม่ฉันอาหารใดๆ ได้แต่นอน  
รำพึงถึงแต่นางสิริมา เย็นวันหนึ่งนางสิริมาได้ป่วยและเสียชีวิตลง พระพุทธองค์ทราบเรื่องภิกษุผู้  
หลงใหลในรูปและเรื่องการเสียชีวิตของนางสิริมา ทรงมีรับสั่งให้ภิกษุของนางสิริมาไว้จนศพนั้นขึ้น  
พอง น้ำหนองไหลเยิ้ม มีกลิ่นเน่าเหม็น จากนั้นพระพุทธองค์จึงขอให้พระเจ้าพิมพิสารประกาศไปใน  
พระนครว่า ถ้าใครให้ทรัพย์พันหนึ่งแล้ว ก็มารับนางสิริมาไปได้ แต่เมื่อประกาศแล้วก็ไม่มีใครมารับ  
เอา แม้จะลดราคาลงตามลำดับ จนในที่สุดประกาศให้เปล่า ก็ไม่มีใครรับ พระพุทธองค์ทอดพระเนตร  
ภิกษุทั้งมวลและตรัสว่า “ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ดุสตรีนั่นเป็นที่รักที่พอใจของคนเป็นอันมาก เมื่อก่อน  
นี้ให้ทรัพย์ ๑,๐๐๐ กหาปณะแล้ว ให้อยู่ร่วมด้วยนางสิริมาเพียงวันเดียวคนทั้งหลายก็แย่งกัน แต่บัดนี้  
เวลาล่วงไปเพียง ๕-๖ วันเท่านั้น ร่างเดียวกันนี้ แม้ให้เปล่าก็ไม่มีใครต้องการ”<sup>๑๖</sup> จากนั้นพระพุทธ  
องค์จึงตรัสพระคาถาแก่ภิกษุสงฆ์และประชาชนทั้งหลายผู้มามุงดูศพนางสิริมาว่า “จงดูอรรถาภที่  
ตกแต่งอย่างสวยงาม แต่มีกายเป็นแผล มีกระดูกเป็นโครงร่าง อันกระสับกระส่าย ที่มหาชนด่าริหว่า  
กันมาก ซึ่งไม่มีความยั่งยืนตั้งมั่น”<sup>๑๗</sup> เมื่อจบพระธรรมเทศนาลง การรู้ธรรมได้เกิดขึ้นแก่ภิกษุผู้  
หลงใหลในรูปและท่านได้สำเร็จโสดาปัตติผลในที่สุด นอกจากภิกษุรูปนี้แล้ว ยังมีพระนันทเถระที่ยึด  
ติดอยู่กับความงามของเจ้าหญิงรูปนันทา จนอยากลาสิกขา พระพุทธองค์ทราบความดังกล่าว จึงทรง  
พาพระนันทเถระไปยังป่าหิมพานต์ แล้วทรงแสดงถึงนางลิงตัวหนึ่งซึ่งมีจมูกและหางด้วน มีขนถูกไฟ

<sup>๑๔</sup> ประตูลัทธิธรรม, ประวัติพระนันทเถรี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [www.dharma-gateway.com/bhikunee/pra-nanta.htm](http://www.dharma-gateway.com/bhikunee/pra-nanta.htm) [๒๐ เมษายน ๒๕๕๖].

<sup>๑๕</sup> พ.อุ.ป. (ไทย) ๓๓/๒๑๒-๒๑๔/๔๘๓.

<sup>๑๖</sup> ลานธรรมจักร, นางสิริมา (อุบาสิกา), [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [www.dhammajak.net/board/viewtopic.php?t07465](http://www.dhammajak.net/board/viewtopic.php?t07465) [๒๐ เมษายน ๒๕๕๖].

<sup>๑๗</sup> พ.พ. (ไทย) ๒๕/๑๔๗/๗๗.

ใหม่ มีผิวเป็นริ้วรอย หุ้มห่อไว้เพียงแต่ม้วน นั่งจับเจ้าอยู่บนตอไฟใหม่ แล้วตรัสให้พระนันทเถระดูถึงตัวนั้นไว้ และกำหนดไว้ให้ดี ครั้นแล้วก็ทรงพาพระนันทเถระไปถึงภพดาวดึงส์ ทรงให้พระนันทเถระดูนางอัปสรทั้ง ๕๐๐ เหล่านั้นบ่อยๆ แล้วตรัสถามว่า ระหว่างนางเทพอัปสรเหล่านี้กับพระนางรูปนันทาผู้ใดงามกว่ากัน พระนันทเถระตอบว่า เมื่อเทียบกับนางเทพอัปสรเหล่านี้แล้ว พระนางรูปนันทาเทียบได้เพียงนางลิง แล้วท่านทูลถามต่อว่า ทำเช่นใด จึงจะได้นางเทพอัปสรเหล่านี้ พระพุทธองค์ตรัสว่า ต้องบำเพ็ญสมณธรรมสิ แต่ทั้งนี้พระนันทเถระก็ยังอยากให้พระพุทธองค์เป็นผู้รับรองว่า ถ้าบำเพ็ญสมณธรรมแล้ว จักได้นางเทพอัปสรเหล่านี้ ซึ่งท้ายสุดพระพุทธองค์ก็ยินดีที่จะเป็นผู้รับรอง

เมื่อพระพุทธองค์และพระนันทเถระเสด็จกลับมายังโลกมนุษย์ พระพุทธองค์ตรัสเรียกพระธรรมเสนาบติมา แล้วตรัสว่า คุณก่อนสารีบุตร นันทะน้องชายของเรา ได้ยึดเราเป็นผู้รับรอง เพราะเรื่องนางอัปสรทั้งหลายในท่ามกลางหมู่เทวดาในดาวดึงส์เทวโลก โดยอุบายนี้แหละพระองค์ทรงแจ้งแก่ภิกษุที่เหลือโดยมากแก่อัสติมหาสาวกเป็นต้นว่า พระมหาโมคคัลลานะเถระ พระมหากัสสปเถระ พระอนุรุธเถระ พระอานนท์ผู้เป็นคลังพระธรรม เมื่อทราบความดังกล่าวแล้ว พระธรรมเสนาบติบุตรได้เข้าไปหาพระนันทเถระ พร้อมกล่าวว่า ท่านนันทะ นี่ย่านท่านยึดเอาพระทศพลเป็นผู้รับรอง ณ ท่ามกลางหมู่เทวดาในดาวดึงส์เทวโลกว่า เมื่อได้นางเทพอัปสรจักบำเพ็ญสมณธรรมจริงหรือ แล้วย้าว่าเมื่อเป็นอย่างนี้การอยู่ประพฤติพรหมจรรย์ของท่าน ก็เกี่ยวข้องด้วยมาตุคามมิใช่หรือ ท่านนั้นไม่ต่างอะไรกับกรรมกรผู้รับจ้างทำการทำงานเพื่อต้องการสตรี ครั้งนั้นแล พระนันทเถระเกิดความละอายรังเกียจด้วยวาทะว่า คนรับจ้างบ้าง ด้วยวาทะว่าคนที่พระพุทธองค์ทรงได้ไว้บ้าง จึงหลีกออกไปปฏิบัติธรรมอยู่แต่ผู้เดียว แล้วไม่ประมาท มีความเพียร ละซึ่งกามราคะ ต่อกาลไม่นาน ท่านก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์<sup>๑๘</sup>

นอกจากพุทธวิธีที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว พระพุทธองค์ยังใช้วิธีให้บุคคลคลายความยึดติดในกาย โดยการเจริญกายคตาสติ คือการพิจารณาร่างกายออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้เห็นถึงความจริงว่าร่างกายนั้นเป็นที่รวมแห่งความสกปรก นำรังเกียจ ดังเช่นพุทธพจน์ที่ว่า

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็แลข้ออื่นยังมีอีก ภิกษุพิจารณาเห็นกายนี้แล แต่พันเท้าขึ้นไปแต่ปลายผมลงมา มีหนังหุ้มเต็มไปด้วยของไม่สะอาดมีประการต่างๆ คือ ผมทั้งหลายมีอยู่ในกายนี้ ขนทั้งหลายมีอยู่ในกายนี้ เล็บทั้งหลายมีอยู่ในกายนี้ ฟันทั้งหลายมีอยู่ในกายนี้ หนังมีอยู่ในกายนี้ เนื้อ เอ็น กระดูก เยื่อในกระดูก ไต หัวใจ ตับ พังผืด ม้าม ปอด ใสใหญ่ ใส่น้อย อาหารใหม่ อาหารเก่า น้ำดี เสมหะ น้ำเหลือง เลือด เหงื่อ มันข้น น้ำตา มันเหลว น้ำลาย น้ำมูก ไขข้อ มูตร มีอยู่ในกายนี้<sup>๑๙</sup>

<sup>๑๘</sup> คุรยาละเอียดใน ขุ.ขุ. (ไทย) ๒๕/๒๒/๒๑๑-๒๑๒.

<sup>๑๙</sup> ที.ม. (ไทย) ๑๐/๓๗๗/๓๐๖.



การแยกร่างกายออกเป็นส่วนๆ เช่นนี้ จะพบว่าร่างกายเกิดขึ้นจากอวัยวะต่างๆ มาประกอบกับเท่านั้น นอกจากการเจริญกายคตาสติแล้ว พระพุทธองค์ยังทรงสอนวิธีให้คลายความยึดติดในความงามด้วยการเจริญอสุกกรรมฐานด้วย อสุกกรรมฐาน คือการตั้งอารมณ์ให้เห็นว่า ไม่มีอะไรสวยงาม มีแต่ความสกปรก น่ารังเกียจ โดยอสุกกรรมฐานนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น ๑๐ แบบ<sup>๑๙</sup> ได้แก่

๑. อุทฺธมาตกอสฺสุกะ คือ ชากศพที่มีสภาพบวมพอง ขึ้นอืด

๒. วินีลทกอสฺสุกะ คือ ชากศพที่มีสภาพเป็นสีเขียว สีแดง สีขาว ปะปนกัน สีแดงในส่วนที่มีเนื้อมาก สีขาวในส่วนที่มีน้ำเหลืองน้ำหนองมาก และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นสีเขียว โดยส่วนที่เป็นสีเขียวนี้จะมีมากที่สุด

๓. วิปฺพทกอสฺสุกะ คือ ชากศพที่มีน้ำเหลืองน้ำหนองไหลเยิ้มอยู่ตามที่แตกปริออก

๔. วิจฉันทกอสฺสุกะ คือ ชากศพที่มีร่างกายขาดเป็นสองท่อน

๕. วิกขยิตกอสฺสุกะ คือ ชากศพที่ถูกสัตว์ยื้อแย่งกันกิน

๖. วิกขิตตกอสฺสุกะ คือ ชากศพที่ถูกทอดทิ้งไว้จนส่วนต่างๆ กระจายกระจาย

๗. หตวิกขิตตกอสฺสุกะ คือ ชากศพที่ถูกสับฟันบั่นเป็นท่อนๆ กระจายออกไป

๘. โลหิตกอสฺสุกะ คือ ชากศพที่มีเลือดไหลอาบเรียบราดอยู่

๙. ปุพฺพกอสฺสุกะ คือ ชากศพที่เต็มไปด้วยตัวหนอนคลานกินอยู่

๑๐. อัฏฐิกอสฺสุกะ คือ ชากศพที่เหลือแต่ร่างกระดูกหรือท่อนกระดูก

การพิจารณาอสุกะทั้ง ๑๐ แบบนี้ ให้พิจารณาเพื่อถือเอานิมิตโดยอาการ ๖ อย่าง<sup>๒๐</sup> ได้แก่

๑. พิจารณาโดยสี คือ กำหนดว่า ชากศพนี้เป็นร่างกายของคนดำหรือขาว หรือร่างกายผิวไม่เกลี้ยงเกลา

๒. พิจารณาโดยเพศ อย่ากำหนดว่าร่างกายนี้เป็นชายหรือหญิง พึงพิจารณาว่า ชากศพนี้เป็นร่างกายของวัยใด วัยเด็ก หนุ่มสาวหรือวัยชรา

๓. พิจารณาโดยสัณฐาน คือ พิจารณาว่า นี่เป็นคอ เป็นศีรษะ เป็นท้อง เป็นขา เป็นเท้า เป็นแขน เป็นต้น

๔. กำหนดโดยทิศ ทิศนี้หมายถึงเอาสองทิศ คือ ทิศเบื้องบน ได้แก่ทางด้านศีรษะของชากศพ ทิศเบื้องต่ำ ได้แก่ทางด้านปลายเท้าของชากศพ ไม่ได้หมายถึงทิศเหนือหรือทิศใต้

๕. พิจารณาโดยที่ตั้ง ให้กำหนดว่า ชากศพนี้ศีรษะวางอยู่ตรงนี้ เท้าอยู่ตรงนี้

๖. พิจารณาโดยกำหนดรู้ หมายถึงการกำหนดรู้ว่า ร่างกายสัตว์และมนุษย์มีอาการ ๓๒ เป็นที่สุด ไม่มีอะไรสวยงามจริง ความจริงแล้วเป็นของน่าเกลียด มีกลิ่นเหม็นคาว มีสภาพขึ้นอืด

<sup>๑๙</sup> อภ.ฉก.อ. (ไทย) ๓/๑๐๗/๑๕๗.

<sup>๒๐</sup> เพชรกร, วิธีพิจารณาอสุกกรรมฐาน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [http://board/palungjit.com/f4/วิธีพิจารณาอสุกกรรมฐาน 265809.html](http://board/palungjit.com/f4/วิธีพิจารณาอสุกกรรมฐาน%20265809.html) [๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖].

พอง มีน้ำเหลืองน้ำหนองเต็มร่างกาย ที่มองเห็นว่าดีก็เพียงหนังกำพำห่อหุ้มภายในอยู่ แต่หนังก็เชื่อว่า จะสวยที่สุด ถ้าไม่ค่อยขัดถู ไม่นานก็เหี้ยนสาบ น่ารังเกียจ เมื่อกำหนดพิจารณาทราบว่า ร่างกายของ ชากศพทั้งหลายนี้แล้ว ก็โน้มถ่วงสิ่งที่ตนรัก สิ่งที่ยึดติด ที่เห็นว่าเราสวยหรือเขาสวย เมื่อเอาความจริงจากชากอสุภะเข้าไปเปรียบเทียบแล้ว จะเห็นว่ารูปร่างหน้าตาที่ว่าสวยงามนั้น มีอะไรแตกต่างกับ ชากศพนี้บ้าง แม้แต่ปากที่คอยชมว่าสวย ยังเต็มไปด้วยน้ำลาย เสมหะ ซึ่งถ้าเป็นของตนเองก็ยังพอกลิ้นได้ แต่ถ้าเป็นของคนอื่นกลับรังเกียจไม่กล้าแม้แต่จะแตะ

การเจริญกายคตาสติและการเจริญสุกขารมฐานเป็นเพียงขั้นตอนที่ทำให้คนเลิกยึดติดใน รูปเท่านั้น หากบุคคลใดต้องการให้ตนมีความงามเพิ่มขึ้น สามารถน้อมนำหลักธรรมคำสั่งสอนใน พระพุทธศาสนาปฏิบัติ โดยหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาตนให้มีความงามทางกาย ได้แก่

### ขันติ

ขันติเป็นคุณธรรมส่งเสริมความประพฤติดีเพื่อการพัฒนาตนไปสู่ความงาม ตามปกติมนุษย์ มักมีความโลภเป็นตัวผลักดัน ให้เกิดความต้องการไม่สิ้นสุด จนบางครั้งอยากได้ในสิ่งที่ไม่สมควร หรือ โทสะที่บันดาลให้เกิดการทำลายได้แม้กระทั่งคนที่รักกัน รวมถึงก่อให้เกิดความแตกแยกจนถึงขั้นทำร้ายเข่นฆ่า หรือลูกกลายมาเป็นสงคราม หรือความหลงด้วยจิตที่ขาดสติสัมปชัญญะ ไม่รู้ดีชั่ว บุญ บาป ไม่รู้เท่าทันกิเลสตัณหา ยึดติดกับสิ่งที่ไม่ควรอันเป็นหนทางไปสู่ปัญหา ก่อให้เกิดทุกข์ ทั้งต่อตนเองและครอบครัว<sup>๒๑</sup> พระพุทธองค์ได้ตรัสประโยชน์ของขันติไว้ ๕ ประการ<sup>๒๒</sup> ได้แก่

๑. เป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนจำนวนมาก
๒. เป็นผู้ไม่ดุร้าย ปราศจากผองภัย และไม่มีการผูกอาฆาตจองเวร
๓. เป็นผู้ไม่มีความเดือดร้อน เพราะไม่มีการประทุษร้าย
๔. เมื่อถึงคราวเสียชีวิต ก็ไม่หลงลืมสติ
๕. หลังจากเสียชีวิตแล้ว ย่อมบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์

เราสามารถนำขันติมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน โดยสามารถนำมาฝึกใช้กับความโกรธ เมื่อความโกรธเข้าครอบงำแล้ว หากไม่สามารถใช้ขันติ ทำให้สงบระงับไปได้แล้ว ย่อมแสดงอารมณ์รุนแรงออกมา ผรุสวาทด้วยคำพูดที่ไม่สุภาพ หน้าตาจะเปลี่ยนไปกลายเป็นถมึงทึงในขณะนั้น ก่อให้เกิดความไม่งามแก่บุคคลนั้น แต่หากผูกโกรธ กลายเป็นความอาฆาตพยาบาทจองเวร ส่งผลทำให้เกิดเป็นความทุกข์ในใจ มีผลให้หน้าตาหม่นหมอง ผิวพรรณไม่สดใส ขาดความงดงามในชีวิต<sup>๒๓</sup>

<sup>๒๑</sup> พระมหาทวี มหาปัญโญ, ความงามในพระพุทธศาสนา, หน้า ๒๓๐.

<sup>๒๒</sup> อภ.ปณจก. (ไทย) ๒๒/๒๑๕-๒๑๖.

<sup>๒๓</sup> พระมหาทวี มหาปัญโญ, ความงามในพระพุทธศาสนา, หน้า ๒๔๑.

## ไตรสิกขา

หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิและปัญญา อันเป็นการฝึกอบรมตนให้ละเว้นจากความชั่วทั้งหมด ทำความดีให้ถึงพร้อมและทำจิตให้ขาวสะอาด ไตรสิกขานี้ประกอบไปด้วย อธิศีลสิกขา อธิจิตตสิกขา อธิปัญญาสิกขา<sup>๒๔</sup> กล่าวคือ

อธิศีลสิกขา เป็นการฝึกอบรมความประพฤติในเบื้องต้น คือ ความประพฤติทางกายและวาจา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับมรรคในข้อ สัมมาวาจา เจรจาชอบ เว้นจากการพูดเท็จ พูดคำหยาบ พูดส่อเสียดและพูดเพื่อเจ้อ สัมมากัมมันตะ การกระทำชอบ คือ เว้นจากการประทุษร้ายชีวิตผู้อื่น เว้นจากการขโมย เว้นจากการประทุษผลิดในกาม และสัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ คือ ประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

อธิจิตตสิกขา เป็นการฝึกจิตเพื่อให้เกิดสมาธิอย่างสูง เพื่อให้จิตมีพลัง มีสมรรถภาพ มีคุณภาพ และสุขภาพจิตที่ดี ย่อมก่อให้เกิดความงามภายใน คือ จิตใจมีความสงบ ซึ่งสัมพันธ์กับองค์มรรค คือ สัมมาวายามะ ความเพียรชอบ เพียรป้องกันอกุศลที่ยังไม่เกิด เพียงละเลิกอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว เพียรสร้างสิ่งดีงามที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น และเพียรพัฒนาสิ่งดีงามที่เกิดขึ้นแล้วให้เพิ่มพูนเจริญงอกงามยิ่งขึ้น สัมมาสติ ระลึกชอบ มีสติมั่นคง ไม่ประมาท มีสติรู้เท่าทันพฤติกรรมทางกายและวาจา รู้เท่าทันความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดของตนเอง ไม่เปิดโอกาสให้ความคิดชั่วเข้ามามีอิทธิพลเหนือจิตใจ โดยการพิจารณาในสติปัฏฐาน ๔ โดยการพิจารณากายว่าร่างกายนั้นเกิดจากเหตุปัจจัยทั้งปวงประกอบขึ้นมาเมื่อเข้าใจย่อมปล่อยวางได้ ไม่ยึดมั่นถือมั่น การพิจารณาเวทนา คือรู้เท่าทันอารมณ์ที่ผ่านเข้ามาและออกไป ไม่ว่าจะเป็นความทุกข์ ความสุข หรือเฉยๆ การพิจารณาจิต คือรู้เท่าทันสภาพจิต รู้ว่าจิตมีความโลภ โกรธ หลงมากน้อยเพียงใด และจะแก้ไขให้เบาบางจนหมดไปได้อย่างไร การพิจารณาธรรม คือการพิจารณารู้เท่าทันในคุณสมบัติหรือคุณภาพของจิต เช่น ยากได้ยากดี คิดร้าย ลังเล พุ้งซ่าน สงสัย อันเป็นอุปสรรคเข้าถึงความดี สัมมาสติ การตั้งจิตชอบ คือการตั้งมั่นภาวะแห่งจิตที่แน่วแน่ มีอารมณ์เป็นหนึ่ง มีจิตตั้งมั่นในกิจการงานนั้นๆ ที่กำลังกระทำอยู่

อธิปัญญาสิกขา เป็นการฝึกฝนอบรมปัญญา ให้เข้าใจถึงสรรพสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง เข้าใจโลกและชีวิต ทำหน้าที่กำจัดสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่เกิดความจำเป็นออกไปจากชีวิต อธิปัญญาสิกขามีความสัมพันธ์กับสัมมาทิฐิและสัมมาสังกัปปะ กล่าวคือ สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ คือ ความเห็นถูกต้อง สามารถแยกแยะได้ว่า อะไรคือบุญอะไรคือบาป อะไรเป็นคุณอะไรเป็นโทษ สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ หรือความคิดชอบ เป็นความคิดที่เป็นไปเพื่อออกจากกาม เป็นไปเพื่อลด ละจากการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เป็นไปเพื่อประโยชน์สร้างสรรค์ไม่ปองร้ายหรือคิดทำลาย

ไตรสิกขาเป็นการฝึกฝนจิต ไม่ให้จิตพึงพอใจแต่จะแสวงหาวัตถุ แสวงหาสิ่งพอใจ สิ่งสวยงามแต่เพียงภายนอก เพราะหากไม่ฝึกฝนจิตแล้ว เมื่อไม่ได้อย่างที่ใจต้องการย่อมทำให้เกิดความ

<sup>๒๔</sup> อก.ทก. (ไทย) ๒๐/๘๖/๓๑๑.

วุ่นวายทางจิต เกิดความทุกข์ในใจ จิตมีความเศร้าหมอง เป็นโรคประสาท โรคเครียด สับสน หดหู่ กระสับกระส่าย เมื่อจิตเครียด กายก็เครียด ส่งผลให้ระบบการทำงานของอวัยวะในร่างกายผิดปกติ หน้าตาหมองคล้ำ ไม่สดชื่นแจ่มใส ไม่สวยงาม ผิวหยาบกระด้าง ไม่มีน้ำมีนวล แตกต่างจากคนที่ฝึกจิตอย่างดี ย่อมไม่มีความสุขทั้งกายและใจ เพราะเข้าใจถึงความเป็นไปของชีวิต ส่งผลให้หน้าตาแจ่มใส สดชื่น และมีผิวพรรณดี

#### พรหมวิหาร ๔

พรหมวิหาร ๔ จะส่งเสริมความงามได้ดั่งนั้น ควรเอาเมตตามาคู่กับกรุณา ซึ่งเป็นเบญจธรรมหรือกัลยาณธรรม คือธรรมที่ทำให้คนเป็นกัลยาณชน เป็นมูลฐานให้เกิดศีลข้อที่ ๑ และทำให้จิตใจงามเป็นเหตุก่อการกระทำเกื้อกูลขึ้นอีก หากจะกล่าวถึงภาวะที่ทำให้เกิดความไม่งามนั้น พอจะกล่าวได้ถึงความรัก เป็นอาการที่ไม่อยากให้ใครตีเด่นเกินหน้า ไม่ยินดีในสมบัติของผู้อื่น คอยกัดกัน ลากสักการะที่ควรเป็นของเขา ดีใจที่เห็นคนอื่นตกต่ำ จัดเป็นอาการของความริษยา ความริษยาจะเกิดขึ้นเมื่อจิตมีการเปรียบเทียบเห็นตัวเองด้อยกว่าเขา เมื่อด้อยกว่าจึงไม่เห็นคุณค่าของตนเอง เพราะคิดว่าคนอื่นดีกว่า สวยกว่าและพร้อมกว่าตน จิตคิดริษยาจึงมีความขุ่นข้อง ใจหมองหม่น ก่อให้เกิดโทษกับตนเองทั้งทางกายและทางใจ<sup>๒๕</sup> โดยโทษของจิตริษยามีอยู่ด้วยกัน ๕ ประการ<sup>๒๖</sup> คือ

๑. เป็นโรคผิวหนัง
๒. มีผิวพรรณไม่น่าดู
๓. อยู่อย่างหลบซ่อน
๔. มีเวทนายอย่างแรงกล้า
๕. ประสบแต่ความทุกข์ใจ

ดังนั้น ผู้ที่จิตใจเต็มไปด้วยความเมตตากรุณา ย่อมมีหน้าตาผิวพรรณดี อิ่มเอิบแจ่มใส มีสง่าราศี แลดูน่านับถือ แตกต่างจากผู้ที่จิตใจเต็มไปด้วยความริษยา ย่อมมีใบหน้าขุ่นเคือง โกรธแค้นอยู่ตลอดเวลา

จากตัวอย่างบุคคลที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า พระพุทธองค์ทรงมีอุปายอันแยบคายในการแก้ปัญหาการยึดติดอยู่กับความงาม โดยพุทธวิธีที่ใช้แตกต่างกันไป เช่น หากบุคคลใดหลงใหลยึดติดอยู่กับความงามของตนเอง พระพุทธองค์ก็จะใช้วิธีนิรมิตบุคคลที่มีความงามยิ่งกว่า ปล่อยให้บุคคลที่หลงคิดว่าตนงามที่สุดนั้นได้แลเห็น แล้วรู้สึกสลดในความงามของตนแต่กลับไปหลงใหลยึดติดความงามของบุคคลที่ถูกนิรมิตให้งามกว่าแทน จากนั้นพระพุทธองค์ก็จะแสดงให้บุคคลนั้นเห็นถึงความไม่เที่ยงในความงามนั้น โดยให้ร่างที่นิรมิตนั้นเปลี่ยนเป็นร่างชรา ร่างป่วยและร่างที่เสียชีวิต เน่า

<sup>๒๕</sup> พระมหาทวี มหาปัญโญ, ความงามในพระพุทธศาสนา, หน้า ๒๒๗-๒๒๘.

<sup>๒๖</sup> พุ.ธ.อ. (ไทย) ๖/๑๖๑.

เปื่อยกลายเป็นอาหารของสัตว์เช่นกาและสุนัข เป็นต้น ทำให้บุคคลผู้ยึดติดในรูปผู้นั้น เกิดความเบื่อหน่ายในรูป เห็นรูปเป็นของไม่เที่ยง เป็นอนัตตา และรู้แจ้งในธรรมในที่สุด

ส่วนในกรณีของบุคคลผู้หลงใหลยึดติดอยู่กับความงามของผู้อื่น พระพุทธองค์ก็ใช้วิธีที่ใกล้เคียงกัน เช่น การให้เห็นร่างกายอันไม่เที่ยงของบุคคลที่ถูกยึดติด หรือการให้บุคคลนั้นเห็นบุคคลอื่นที่มีความงามมากกว่าบุคคลที่ตนเองหลงใหลยึดติด พระองค์ทรงเป็นผู้รู้ ทรงทราบว่าบุคคลประเภทนี้ต้องใช้วิธีหรืออุบายแบบไหน นอกจากนี้พระพุทธองค์ยังสอนให้คนคลายความยึดติดในรูป โดยการเจริญกายคตาสติและการเจริญอสุกกรรมฐานด้วย แม้ว่าในปัจจุบัน จะไม่มีองค์พระศาสดาในพระพุทธศาสนาเป็นผู้ชี้แนะวิธีแก้ปัญหา แต่เรามีพระธรรมคำสั่งสอนที่พระองค์ได้ทรงทิ้งไว้ให้พุทธศาสนิกชนได้นำไปประพฤติปฏิบัติ ทั้งนี้ มีหลักพุทธธรรมอยู่หลายประการที่เราสามารถนำมาพิจารณาประกอบกับการทำศีลยกรรมความงาม อันจะนำไปสู่การคลายความยึดติดในรูปได้

#### ๔.๔ การทำศีลยกรรมความงามในมุมมองของพระพุทธศาสนา

แม้ว่าการทำศีลยกรรมความงามจะเป็นศาสตร์ใหม่และไม่มีปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก แต่การทำศีลยกรรมความงามก็เป็นศาสตร์ที่ส่งเสริมให้คนยึดติดอยู่กับความงามอันเกี่ยวเนื่องกับสรีระร่างกาย กล่าวคือ เป็นการเปลี่ยนแปลงรูปร่างหน้าตาที่มากำเนิดให้ดูดีขึ้น สาเหตุที่ทำให้บุคคลตัดสินใจทำศีลยกรรมความงามนั้น เพราะเกิดจากความเข้าใจว่า การทำศีลยกรรมความงามสามารถเพิ่มความมั่นใจให้กับตน เป็นประโยชน์ต่ออาชีพการงานและการหาคู่ครอง การทำศีลยกรรมความงามแม้ว่าจะเป็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคลและไม่ถูกกำหนดว่าเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร แต่ในทางพระพุทธศาสนาถือว่ารูปร่างหน้าตาเป็นสิ่งที่ไม่คงทนถาวร มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย การที่บุคคลมองว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความงามนั้น เป็นเพราะการมองนั้นเจอไปด้วยกิเลส ปลอ่ยใจให้เข้าไปยึดมั่นถือมั่น ทั้งๆที่ความงามดังกล่าว เป็นของไม่สวยงาม มีการแตกสลาย ดังพระพุทธพจน์ว่า “สรีระอันกรรมทำให้เป็นนครแห่งกระดูกทั้งหลาย ฉาบด้วยเนื้อและโลหิต เป็นที่ตั้งลงแห่งขรา มรณะมานะ และมักขะ”<sup>๒๗</sup> นอกจากนี้ ยังมีการอธิบายเพิ่มเติมโดยเปรียบเทียบให้เห็นความไม่สวยงามของร่างกายว่า

เหล่าชนผู้ให้ยกไม้ทั้งหลายขึ้น(เป็นโครง) เอาเถาวัลย์ผูกแล้ว ฉาบด้วยดินเหนียว ทำให้เป็นเรือนภายนอกกล่าวคือนครเพื่อประโยชน์แก่การตั้งบุพพณชาติ และอุปถัมภ์ชาติเป็นต้นลง ฉันทใด แม้สรีระนี้ที่เป็นไปในภายใน ก็ฉันทนั้น อันกรรมยังกระดูก ๓๐๐ ทานให้ยกขึ้นแล้วทำให้เป็นนครอันแสนเอนริงรัดไว้ ฉาบทาด้วยเนื้อและโลหิต หุ้มห่อด้วยหนัง เพื่อประโยชน์แก่การตั้งลงแห่งขรา ซึ่งมีความทรุดโทรมเป็นลักษณะ แห่งมัจจุซึ่งมีความตายเป็นลักษณะ แห่งมานะซึ่งมีความ

<sup>๒๗</sup> พ.พ. (ไทย) ๒๕/๑๕๐/๗๘.

เมา เพราะอาศัยความถึงพร้อมด้วยความระหังเป็นต้นเป็นลักษณะ และแห่งมักจะมีกรทำการ  
ที่เขาทำดีแล้วให้ฉิบหายเป็นลักษณะ เพราะอาพาธอันเป็นไปทางกายและทางใจ<sup>๒๘</sup>

จากที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าพระพุทธศาสนามองว่าความงามภายนอกเป็นสิ่งที่อยู่ภายใต้  
กฎของธรรมชาติ ไม่คงทนถาวร และยังเป็นการสร้างความสุขให้แก่บุคคลที่ปล่อยใจให้เข้าไปยึดมั่น  
ถือมั่นอีกด้วย และเพื่อให้เข้าใจถึงการทำศัลยกรรมความงามในมุมมองของพระพุทธศาสนามากขึ้น  
ผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์พระภิกษุผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนาจำนวน ๒ รูป ได้แก่ พระครู  
ภาวนาวิรัชและพระมหาจรรยา สุทธิญาณ,ดร.

โดยพระครูภาวนาวิรัช เจ้าอาวาสวัดไร่เปิง(ตโปทาราม) จังหวัดเชียงใหม่ ได้ให้ความ  
คิดเห็นเรื่องการทำศัลยกรรมความงามว่า การที่คนเราเกิดมาสวยหรือซีเหร่เป็นเพราะกรรม ส่วนการ  
ทำศัลยกรรมความงามจะก่อให้เกิดบุญหรือบาปได้ก็ขึ้นอยู่กับเจตนา ดังมีใจความว่า

“ถ้าอาตมาจะพูดถึงการทำศัลยกรรม มันก็แบ่งออกเป็นสองอย่าง คือศัลยกรรมเพื่อ  
ผลประโยชน์ เช่น ปากแหว่งก็ศัลยกรรมให้มันดี ฟันเก ก็ทำฟันให้มันดี เคี้ยวได้ พูดจาได้ชัดเจน  
ศัลยกรรมระบบกลองเสียง ปาก ตาเข ตาเหล่ พวกนี้เป็นศัลยกรรมที่ทำให้มันดูดี ศัลยกรรมก็ถือเป็น  
เรื่องของการทำบุญอย่างหนึ่ง เป็นบุญกุศลของผู้ทำ เป็นการเอื้อประโยชน์ให้เกิดผล ทำให้มี  
สุขภาพจิตที่ดีซึ่งถือเป็นมุมบวก การทำศัลยกรรมความงามถ้าเรามองในแง่โลก มันก็เป็นการปรับ  
บุคลิกภาพ ทำให้คนนั้นมีความรู้สึกสบายใจในสิ่งที่ตนเองมองว่ามันต่ำต้อย แต่ถ้าเราทำศัลยกรรมเพื่อ  
สนองตัณหาอย่างเดียว มันก็กลับก่อให้เกิดอกุศลกรรมในตน ตนเองทำไปเพื่อบำรุงบำเรอตนให้เกิด  
กิเลสทั้งของตนและของคนอื่น ถ้าตนเองไม่ได้ทำศัลยกรรม ตนเองก็ไม่มีโอกาสทำกรรมเช่นนี้ แต่พอ  
ตนเองไปทำศัลยกรรม ก็มีโอกาสมุ่งมั่นทำกรรมประเภทนี้ขึ้น กรรมทั้งบุญและบาป ถ้าทำดีก็บุญ ถ้าไม่ดีก็  
บาป มันกลายเป็นเหตุให้ตนเองสร้างบาปกรรมให้ตนเอง ถ้าเรามองในมุมโลก แน่ใจว่ามันเป็นธรรมดา  
ของโลก แต่ถ้าแง่ของธรรมมันกลับไม่ใช่ มันเป็นการนำพาตนเองไปสู่ทางที่ต่ำ พูดง่ายๆว่าตัวเองชั่วชั่ว  
เหวหมาก็เพราะเหตุแบบนี้ เพราะเศษกรรมของเรานี้เอง แต่ว่าสันดาน อุปนิสัยหรือว่าสิ่งที่ฝังลึกมันอยู่  
ในใจ เป็นธรรมดาที่คนเราต้องรักสวยรักงาม ก็มาสร้างเอากรรมใหม่ การทำศัลยกรรมคือกรรมใหม่  
เอามาเป็นฐานในการสร้างกรรมใหม่ให้ตนเอง อาจจะก่อให้เกิดโทษต่อตนเอง แต่ถ้าเรามองในแง่ดี ก็  
คือการลบความบกพร่อง ลบความไม่ดีไม่งาม ไม่ได้เอาความงามไปสนองอกุศลหรือว่าตัณหา มันก็ถือ  
ว่าเป็นผลบุญของเขา โดยเฉพาะบุญของเขาที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันที่มีวิชาศัลยกรรมสามารถ  
เปลี่ยนแปลงหน้าตาให้ดีขึ้นได้ เพียงแต่ว่าทำออกมาแล้วเราจะไปสนองอะไร ถ้าเอาไปสนองเพื่อให้  
เกิดคุณงามความดี แก่ตนเอง แก่สังคม เป็นการเพิ่มบุคลิกภาพ สุขภาพ เป็นประโยชน์และไม่  
ก่อให้เกิดความเสียหายมันก็เป็นเรื่องดี มันขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ ความสวยความงามความหล่อเหลา  
มันเป็นเรื่องของผลบุญ แต่เมื่อเราได้แล้วเรานำเอาไปใช้อะไร ถ้าเอาไปใช้ถูกมันก็ดี ถ้าเอาไปใช้ผิด

<sup>๒๘</sup> พ.ธ.อ. (ไทย) ๕/๑๐๖-๗.

มันก็เป็นโทษ เหมือนเราได้เงินมาหนึ่งร้อยบาท เราจะนำเงินหนึ่งร้อยบาทไปทำอะไร มันอยู่ที่ผู้ใช้ ไม่อยู่ที่เงิน มันไม่ใช่โทษของเงิน แต่เป็นโทษของกิเลสคน ถ้าคนเอาเงินไปใช้ในทางที่ผิด ซื้อเหล้า ซื้อยา มันก็เป็นโทษ แต่ถ้าเอาไปซื้ออาหารกิน ไปซื้อน้ำดื่ม มันก็เป็นทางที่ดี ก็เหมือนกับการทำศีลยกรรม ว่าเราเอาไปทำอะไร ถ้าเอาไปทำเพื่อสุขภาพ มันก็ดีก็เป็นบุญ แต่ถ้าเอาไปทำไม่ดี มันก็เป็นโทษเป็นบาป อันนี้เราพูดแบบเรื่องของเหตุและผล แต่บางคนเขาก็มีความเชื่อ เช่นเขาเชื่อว่าว่าสิ่งนั้นดีสิ่งนั้นไม่ดี อันนั้นเราก็ต้องปล่อยเขา เพราะมันเป็นเรื่องของทัศนคติ เช่น เขาทำแล้วเขาไม่คิดว่ามันเป็นบาป แต่เรื่องของสังกรรมมันตายตัว ส่วนเรื่องของทัศนคติมันเป็นเรื่องของแต่ละคน ทำศีลยกรรมบางทีทำเต็มที่ สุดท้ายก็ละเป็นโง่ก็มี ศีลยกรรมไปๆมาๆ แยกยิ่งกว่าเดิม เพราะอะไร เพราะเราไปทำศีลยกรรมเพื่อสนองกิเลส ไม่ได้คิดว่าผลและประโยชน์ที่แท้จริงของการศีลยกรรมคืออะไร ศีลยกรรมเพื่อให้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้สุดท้ายเป็นมะเร็ง ติดเชื้อ ตามมามากมาย เอาชีวิตตัวเองตายก็มี อันนั้นมันขึ้นอยู่กับเจตนา เจตนาดีก็ศีลยกรรมเพื่อประโยชน์ เจตนาไม่ดีก็ศีลยกรรมเพื่อกิเลส มันขึ้นอยู่กับเจตนา มันมีสองมุม การทำศีลกรรมเป็นเรื่องของกาย กายนี้ไม่ใช่บุญไม่ใช่บาป เพราะบุญบาปอยู่ที่ใจ กายเป็นเพียงตัวรองรับ เป็นเครื่องมือ เป็นอารมณ์ที่ก่อให้เกิดกระแสให้ก่อให้เกิดบาปหรือบุญ การทำศีลกรรมเป็นเรื่องของกระแสโลก โลกมันมีแบบนี้ตั้งแต่ไหนแต่ไร ไม่ใช่ทุกคนโบราณจะไม่ชอบสวสยชอบงาม แต่คนโบราณก็ชอบอีกแบบหนึ่ง คนปัจจุบันก็ชอบอีกแบบหนึ่ง มันทั้งไม่ได้เรื่องพวกนี้ เพราะมันมีแต่เดิม เพียงแต่ว่าเราจะนำมาใช้อย่างไร ถ้าทางพระบอกว่า ศีลทำให้สวสย สวสยในที่นี้หมายถึงเรื่องของสุขภาพ ความสมบูรณ์แบบของโครงสร้าง ต่อจากนั้นก็อยู่ที่เรายังจะทำอย่างไรกับตัวนี้ว่าจะเอาไปสนองบุญหรือว่าสนองกิเลสที่อยู่ในใจ ซึ่งอยู่ที่การใช้เป็นหลัก”<sup>๒๙</sup>

พระมหาจรรยา สุทธิญาณ,ดร. เจ้าอาวาสและประธานคณะกรรมการอำนวยการวัดพุทธปัญญา เมืองโพโมน่า รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการทำศีลยกรรมความงามว่า กรรมจะเป็นตัวจัดสรรทุกอย่างตามธรรมชาติอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการมีรูปงามหรือว่ามีโรคน้อย เมื่อมองในเชิงพุทธ เราก็ไม่ควรไปฝืนธรรมชาติ พอใจในสิ่งที่มี และสมควรตกแต่งนามธรรมมากกว่ารูปธรรม ดังมีใจความว่า

“การทำศีลยกรรมวิชาดั้งเดิม จุดประสงค์เพื่อที่จะรักษาผู้ประสบอุบัติเหตุ เช่น ไฟไหม้ เป็นต้น มีความจำเป็นที่จะต้องทำ คือถ้าเรามองในพระพุทธศาสนา เราเรียกว่าเป็นการฝืนธรรมชาติตามรูปธรรมและนามธรรม คือว่าความสวสยความงามขึ้นอยู่กับบุญ ถ้าพูดตามหลักพระพุทธศาสนา คือไม่ได้เป็นตัวตกแต่ง คือดูว่าหน้าตาแต่ละคนจะไม่เหมือนกันซักคนในโลกนี้ ฉะนั้น ท่านจึงเรียกว่าบุญทำกรรมแต่ง ในทางพระพุทธศาสนาว่าการที่มีเสียงไพเราะ การมีรูปงาม อะไรต่างๆ มาจากบุญเป็นเรื่องของบุญ เพราะฉะนั้นการที่เราไปฝืนธรรมชาติหลายๆอย่างมันไม่ลงตัว กระบวนการของธรรมชาติกับกระบวนการของบุญหรือปุพเพกตบุญญตาจะลงตัวของมันเอง เช่น ใครมีโรคน้อย ใครมี

<sup>๒๙</sup> สัมภาษณ์พระครูภาวนาวิรัช วัดไร่เปิง(ตโปทาราม), ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๖.

โรคน้อย อายุยืน อายุสั้น อะไรต่างๆ เราไม่สามารถที่จะจัดการได้เพราะจะฝืนเวลาฝืนไม่ได้ ฉะนั้น ถ้ามองในเชิงพุทธก็ไม่ต้องไม่ตกแต่ง เราก็พอใจในสิ่งที่มีอยู่ในรูปธรรม แต่สิ่งที่แต่งได้คือนามธรรม คือ ภายใต้อารมณ์รูปร่างหน้าตาอย่างนั้น ใจดีหรือเปล่า ใจมีความอ่อนน้อมอ่อนโยนหรือเปล่า ใจเสียสละหรือเปล่า ใจยอมรับความเป็นจริงหรือเปล่า เข้าใจโลกตามกฎอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ว่าเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไปหรือไม่

ที่นี้การตกแต่งความงามอย่างนั้นมันก็ได้ชั่วคราว เช่น เราจะแต่งคนเจ็ดสิบให้เหลือสิบ เจ็ดสิบไม่ได้แล้ว เพราะกระบวนการของอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ซึ่งแปลว่าเปลี่ยนแปลงนั้น มันไม่รอใคร มันไม่มีอะไรหยุดยั้งได้เลย เมื่อมันไปแล้ว เพราะฉะนั้นคนอายุเก้าสิบก็คงแต่งให้เป็นสิบเก้ากันทั้งหมด เพราะกระบวนการอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่ได้เอื้อเพื่อ เค้ายังคงทำงานต่อไปเพื่อจะส่งไปคือ สุธรรมชาติ ดินสู่ดิน น้ำสู่น้ำ ไฟสู่ไฟ ลมสู่ลมในวันสุดท้าย อันนี้คือหลักในพระพุทธศาสนาแท้ๆ เวลา มาจากดิน จากน้ำ จากไฟ จากลม และก็เอากรรมที่ติดตัวมาจากชาติปางก่อน แล้วก็พามา สร้างสรรค์เกิดในตระกูลนั้น เกิดในตระกูลนี้ หน้าตาเป็นอย่างนี้ อายุเป็นอย่างนี้ เสียงเป็นอย่างนี้ เสียงก็เพราะไม่เหมือนกัน หน้าตาก็ไม่เหมือนกัน สุขภาพก็ไม่เหมือนกัน ส่วนโรคนี้ ยกตัวอย่างเหมือน คนสูบบุหรี่ บางคนเป็นมะเร็งก็มี ไม่เป็นมะเร็งก็มี บางคนสูบบุหรี่ถึงเก้าสิบหกยังยิ้มเฉย ทำไมไม่เป็น ก็เพราะเป็นบุญของเขา แต่บางคนเด็กๆ ไม่ถึงสิบขวบเป็นมะเร็งแล้ว ยังไม่เคยสูบบุหรี่ ไม่เคยกินเนื้อ อย่าง เนื้อทอด อะไรก็ตามที่เป็นเหตุ ในบางครั้งมันก็เป็นโรครวมที่ติดต่อกันมา เพราะฉะนั้น สิ่งนี้มันเป็นกรรมหรือว่าเป็นบุญ เป็นวิบากของแต่ละคน

การที่เราตกแต่งความงามเป็นเรื่องของกิเลส กิเลสก็คือตัณหา ความอยากนั่นเอง หนึ่งเป็นเรื่องของความอยากก็คืออยากสวย มันคงไม่มีอยากอื่น เขาเรียกว่าเป็นส่วนภวตัณหา แปลว่าอยากเป็นคนสวย ถ้าภวตัณหาแปลว่าอยากมี ภวตัณหาที่แปลว่าอยากเป็น วิภวตัณหาที่ไม่อยากมี ไม่อยากเป็น เพราะฉะนั้นภวตัณหาที่อยากเป็นคนสวย หรือว่า being คำว่าภวตัณหา คือ being วิภวตัณหาที่ไม่อยากเป็นคนไม่สวย และภวตัณหาที่อยากให้คนอื่นสนใจก็เป็นตัณหาพร้อมกันทั้ง สามอย่าง คือตัณหาในทางพุทธมีภวตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ภวตัณหาที่เป่าหมายจะมีใครมาสนใจหลังจากที่ได้ repair แล้ว และอยากที่จะเป็นผู้สวยแบบนั้นก็เป็นภวตัณหา และไม่อยากจะไม่วสวยอีกต่อไปแล้ว ไม่อยากน่าเกลียดแล้ว ก็เป็นวิภวตัณหา ก็คือทำด้วยแรงอะไร ก็แรงตัณหา แต่ถ้าไม่มีตัณหาที่ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทำ อันนี้คือแต่งนอก แต่ในทางพระพุทธศาสนารับแต่งใน ธรรมที่ทำให้งามก็คือขันติโสรัจจะ ขันติความอดทน โสรัจจะความเสถียร บางคนแต่งหน้ามาแล้วแต่ไม่ทน ชอบกรี๊ดกราด ชอบโววายวาย มันก็ไม่สวยเหมือนเดิม แต่บางคนหน้าตาอาจจะไม่ค่อยดีแต่เป็นคน อดทน ทรนร้อน ทรนหนาว ทรนลำบาก ทรนตรากตรำ เจ็บได้ รอดได้ ไม่โววายวาย อันนี้คือขันติความอดทน ส่วนโสรัจจะก็คือความเสถียร เป็นคนสงบเสถียร นี่คือธรรมที่ทำให้งาม ก็สามารถตกแต่งกันแบบฟรีๆ ด้วยธรรม เพื่อแต่งนามธรรม เพราะฉะนั้นชีวิตประกอบด้วยรูปกับนาม รูปที่เป็นมาแล้วก็เป็นเรื่องของ



กรรมไป แต่นามนี้แต่งได้เลย แต่งได้เรื่อยๆ เช่น การแต่งจิตให้บริสุทธิ์ แต่งจิตให้มั่นคง แต่งจิตให้อ่อนโยน แต่งจิตให้พร้อมที่จะทำงาน แต่งจิตให้มีสติ แต่งจิตให้มีกิเลสน้อยๆ แต่งจิตให้เบา แต่งจิตให้ว่าง อันนี้เป็นคุณภาพภายในทั้งหมดที่แต่งได้และควรแต่ง ไม่เสียเงิน และไม่มี side effect ไม่ปรากฏว่านั่งวิปัสสนาแล้วจิตสงบมาก ก็จะกลายเป็นคนหงุดหงิด มันจะยังมีแต่ความเยือกเย็น แต่ถ้าผ่าตัดก็ได้ทราบข่าวว่า ไม่แน่อ้าพลาดมันก็น่าได้เหมือนกัน ซึ่งจะหนักกว่าเดิมอีก เสียทั้งเงิน เสียทั้งเวลา เสียทั้งอวัยวะและหมิ่นด้วยอีกต่างหาก

ในพระพุทธศาสนาจะไม่มีการห้ามทำอย่างนั้นอย่างนี้ หรือจะไม่มีการบอกว่าสิ่งนี้เป็นบาป มันเป็นเรื่องของความเหมาะสม เช่น การหนีออกไปเที่ยว บาปไหม ไม่บาป แต่มันเสียเวลาเสียเงิน แล้วอาจจะเสียชีวิต ถูกหมกศพอยู่ข้างคูอย่างที่เป็นข่าว face เสร็จแล้วก็ไปหาภรรยารอง เอน้ำส้วมให้กินจนตาย ผู้ชายไม่ตาย อันนั้นก็ไม่ได้บาปแต่ถ้าไปคบคนไม่ดีก็ตาย หรือว่าถ้าหนีออกไปเสพยาบ้าก็ไม่ได้บาปอะไร แค່ทำให้มันผิดศีลข้อห้าเท่านั้นเอง แต่สิ่งที่หนักกว่าเสพยาบ้าคือมันบ้า คือติ่งไม่กลับคือผลมันไม่ได้เกี่ยวกับชาติหน้าเขาจะจับหลุนจนรก แต่ชาตินี้ถ้าหนีติดยาแล้ว หนูจะเสียตั้งค์เยอะมาก ดีไม่ดีหนีติดคุกอีก คือเขาบอกชาตินี้ที่เขาบอกกันอยู่ในศาสนาพุทธ แต่ถ้าจะบอกว่าการทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ผิดไหม เป็นเหมือนเสียงของศาสนาคริสต์ คือ ถ้าผิดชาตินี้ไม่เกี่ยว แต่ชาติหน้าหนูเจอแน่วัน Judgement Day อันนี้เป็นของศาสนาคริสต์ แต่ถ้าศาสนาพุทธเวลาจะทำอะไร เราต้องถามว่าทุกข์ไหม มีผลในทางตำราไหม หายนะไหม ให้ถามคำถามแบบนี้ ถ้าหนูว่าตกแต่งความงามจะหายนะไหม ก็หลายตั้งค์อยู่เหมือนกัน สามหมื่นทำไม่ได้ใช้ไหม มันต้องเป็นแสนใช้ไหม ถ้าไม่มีเงินพร้อมก็ต้องเป็นหนี้ แต่ถ้าที่นี้คนรวยมีเงินเป็นแสน อยากทำบุญก็ได้ ไปช่วยเหลือเด็กนักเรียนก็ได้ นี่หลวงพ่อกับไปเลี้ยงเด็กตามบ้นดอยให้เงินแค่หมื่นแปด เขากินได้ตั้งหลายสิบมือ เลี้ยงเด็กแปดสิบคน เพราะฉะนั้น การทำศัลยกรรมครั้งหนึ่งหลายแสน นึกถึงได้เด็กผู้ด้อยากทำอะไรก็ได้เงินนี้ แต่บางคน แหม เก็บหอมรอบริบไว้ผ่าตัด อันนี้เป็นหนักเลย ไม่ใช่อะไรหรอก ไม่บาปแต่เหนื่อย คือในศาสนาพุทธเราต้องดูผลกระทบตรงๆ ไปเลย เช่น ตีมีสุราเป็นอย่างไร เสียทรัพย์ใช้ไหม สุรามันแพงกว่าน้ำปลาอยู่แล้ว เสียสติ อุบัติเหตุก็เกิดบ่อย นานๆ ไปก็ไม่มีใครคบ ถ้ามันเมาได้ที่จริงๆ ทำให้ทรัพย์สินเสียหายโดยปริยาย ไม่มีอยากแต่งงานด้วย อันนี้เขาบอกในทางธรรม ไม่ทราบจริงหรือเปล่า แต่นอกจากคนเมาเจอคนเมาก็โอเค อาจจะผิดบ้างเล็กน้อย คือศาสนาพุทธมันมีเหตุและผล เช่นทำเหตุอย่างนี้ ผลออกมาอย่างไร แต่ที่นี้ถ้าบางคนใช้โลภะจริต บางคนบอกว่าตกแต่งแล้วงานดีขึ้น หน้าตาตรงนี้ดีขึ้น แล้วงานดีขึ้น ในอาชีพอย่างนี้ เดินแบบแล้วได้งานดีขึ้น เยอะขึ้น อันนั้นก็แล้วแต่ แต่อันนั้นก็ป็นโลภะจริต ทำให้ต้องทำให้สวยไว้ตลอด เพราะเขาจะได้จ้างไปเป็นราคา ถ้าไม่สวยราคาก็ตก ก็คล้ายๆ กับวัวตัวนี้ราคาเท่านี้ แต่ถ้าแต่งเขาหน่อยให้สวยหน่อยก็ราคาขึ้นอีกหมื่นหนึ่ง คล้ายๆ กัน แต่ซึ่งต่างจากการใช้ศัลยกรรมตรงๆ ใช้ไหม เช่นหนูเป็นพยาบาล มันก็ไม่ได้ราคาอยู่ตรงนั้น ขึ้นอยู่กับเนื้องานแท้ๆ แต่บางคนมันจะต้องไปตีราคาคล้ายๆ กัน ถ้าจุกเป็นอย่างนี้จะได้ราคาเท่านี้ บางคนยอม

ผมสืบลอนต์ไว้แล้ว จมูกมันทรุด ก็ดึงขึ้นหน่อยให้มัน balance กับผม เพราะมีความจำเป็น อย่างนี้เป็นต้น”<sup>๓๐</sup>

จากผลสัมภาษณ์ของพระภิกษุผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนาทั้งสองรูป พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมความงามโดยสอดคล้องกันคือ คนเราเกิดมาแตกต่างกันก็เพราะกรรมที่ทำให้ กรรมจะเป็นตัวจัดสรรว่าคนแต่ละคนจะมีรูปร่างหน้าตาอย่างไร สอดคล้องกับพระพุทธพจน์ในคัมภีร์พระไตรปิฎกว่า “สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน มีกรรมเป็นทายาท มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ทั้งหลายให้เลวและดีต่างกัน”<sup>๓๑</sup> และมีความคิดเห็นว่าการทำศัลยกรรมความงามเป็นเพียงการสนองกิเลสเพียงชั่วคราว เพราะสุดท้ายร่างกายย่อมเปลี่ยนไปตามกฎของไตรลักษณ์ คืออนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เป็นสิ่งที่ไม่เที่ยง สอดคล้องกับพระพุทธพจน์ในพระไตรปิฎกว่า “ภิกษุทั้งหลาย รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นอนัตตา หากเป็นอัตตาแล้วไซ้ มันก็จะไม่เป็นไปเพื่ออาพาธ ทั้งยังจะได้ตามปรารถนา รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นของไม่เที่ยง เมื่อเป็นของไม่เที่ยงก็เป็นทุกข์ เมื่อเป็นของไม่เที่ยงก็ไม่ควรเห็นสิ่งนั้นว่าเป็นของเรา”<sup>๓๒</sup>

ในบทนี้ สรุปได้ว่า ทศณะของชีวิตในพระพุทธศาสนาเชื่อว่าการที่คนเราเกิดมาแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของฐานะ ความเป็นอยู่ สุขภาพ หรือรูปร่างหน้าตา มีเหตุมาจากกรรมที่ได้เคยทำไว้ในชาติก่อน และกรรมนั้นก็ส่งผลมาถึงชาตินี้ ทั้งกรรมดีและกรรมไม่ดี หากผู้ใดประกอบแต่กรรมดี ก็จะเป็นผู้ที่เกิดมาในตระกูลสูง มีฐานะร่ำรวย สุขภาพแข็งแรงและมีรูปร่าง ตรงกันข้ามกับผู้ประกอบกรรมชั่ว ก็จะเป็นผู้ที่เกิดมาในตระกูลต่ำ มีฐานะยากจน สุขภาพไม่ดีและมีรูปร่างหน้าตาซีห่วยหรือไม่สมประกอบ แต่ในทางโลกหรือทางวิทยาศาสตร์กลับมีความเห็นที่ตรงกันข้าม โดยเชื่อว่า การที่คนเราเกิดมาแตกต่างกัน เป็นเพราะพันธุกรรมที่เราได้รับมาจากบิดามารดาหรือบรรพบุรุษ ไม่ว่าจะเป็นรูปร่างหน้าตา ความฉลาด หรือความบกพร่องบางอย่างทางร่างกาย และด้วยความเชื่อนี้เอง ทำให้คนในสังคมเลยเถิดที่จะให้ความสนใจในเรื่องของกรรมและบาปบุญคุณโทษ มองร่างกายเป็นเสมือนวัตถุชิ้นหนึ่ง ปล่อยตนให้ตกเป็นทาสของสังคมแบบวัตถุนิยมและบริโภคนิยม เชื่อว่าการจะมีความสุขได้นั้นคือการที่ได้บริโภคในสิ่งที่ตนต้องการ จิตใจคิดใฝ่แสพ ใช้เงินเพื่อบรรลุความต้องการมากกว่าการลงมือทำเอง มองว่าใครที่มีวัตถุมากกว่า คนนั้นก็จะได้รับการยกย่องและยอมรับมากกว่า เกิดการยึดติดในรูปและวัตถุ ในสมัยพุทธกาลก็เคยมีคนที่ยึดติดในรูปในวัตถุนี้เป็นจำนวนไม่น้อยเช่นกัน ซึ่งพระพุทธองค์ได้ทรงใช้พุทธวิธีแก้ปัญหาให้บุคคลผู้ยึดติดในรูปเห็นถึงความไม่เที่ยงของรูป ไม่ว่าจะเป็นการนิรมิตให้เห็นบุคคลที่มีความงามมากกว่าบุคคลนั้น แล้วให้รูปดังกล่าว ค่อยๆ เปลี่ยนสภาพ จากร่างหนุ่มสาวกลายเป็นร่างชรา ร่างป่วย และร่างที่เสียชีวิต เน่าเปื่อย หรือการให้เจริญกายคตาสติและการ

<sup>๓๐</sup> สัมภาษณ์พระมหาจรรยา สุทธิญาณ, ดร. ค่ายคุณธรรม วัดอุโมงค์, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๖.

<sup>๓๑</sup> ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๘๙/๓๔๙.

<sup>๓๒</sup> ดุราลัยเถียดใน วิ.ม.อ. (ไทย) ๔/๒๑-๒๒/๒๘-๒๙.

เจริญสุภกรรมฐาน เพื่อให้เห็นความจริงของชีวิตจนกลายเป็นความเบื่อหน่ายและคลายความยึดติดไปมากที่สุด และจากการสัมภาษณ์พระภิกษุผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการทำศีลยกรรมความงามในมุมมองของพระพุทธศาสนาทั้งสองรูป ต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันคือการทำศีลยกรรมความงามมีรูปร่างหน้าตาแตกต่างกันก็เพราะกรรม และการทำศีลยกรรมความเป็นเพียงการสนองกิเลสเพียงชั่วคราว เพราะสุดท้ายรูปร่างหน้าตาที่ผ่านการทำศีลยกรรมความงามนั้นย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกฎของไตรลักษณ์ ไม่จีรังยั่งยืน